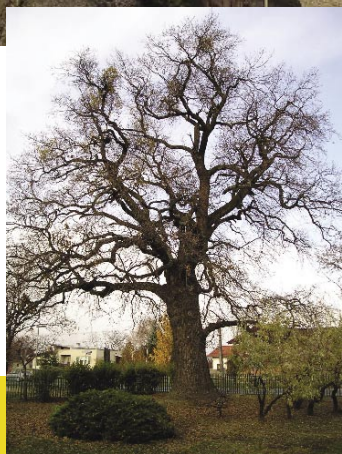

Dunajská Lužná

***história
a súčasnosť***

Symbody obce

Dňa 11. 11. 1995 – na sviatok sv. Martina – obec slávnostne uviedla do používania obecné symboly.

Erb obce

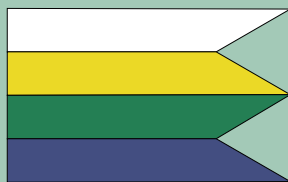
Na erbe je zobrazený patrón kaplnky v časti Nové Košariská, sv. Martin, biskup z Tours vo Francúzsku, ktorý sa narodil v Panónii.

Zo spodného modrého štítu vyrastá zlatovlasá postava biskupa v striebornom, zlatom zdobenom rúchu, držiaci pred sebou kalich. Nad ním sa vznáša zlatá, striebrom zdobená mitra a po bokoch ho sprevádzajú dva a dva nad sebou postavené zlaté kvety na zelených stopkách.

Vlajka obce

Farby vlajky sú odvodené z farieb erbu. Pozostáva zo štyroch pruhov vo farbách bielej, žltej, zelenej a modrej. Vlajka je ukončená tromi cípmi.

pečať obce

Autorom obecných symbolov je Ladislav Čisárik ml., firma Signum, Dunajská Lužná.

Vitajte v Dunajskej Lužnej

Dunajská Lužná. Čo sa vám, milí priatelia, vážení návštevníci, vybaví v mysli pri vyslovení týchto slov?

Hádam, že to bude mať niečo spoločné s riekou Dunaj a lužnými lesmi pri ňom. Už oddávna dávali tieto dve veličiny ráz nášmu územiu, ležiacemu v hornej časti Žitného ostrova, neďaleko Bratislavy. Preto sa pred tridsiatimi rokmi rozhodli občania dať trom spojeným obciam názov Dunajská Lužná.

U starších obyvateľov snáď ešte doznieva delenie na Jánošíkovčanov, Lipničanov a Košarišťanov. Mladá generácia však už dnes nepociťuje, že obec vznikla zlúčením samostatných obcí.

A ako sa tu v Lužnej máme my, Slováci, prisťahovaní z kraja Jánošíka, Štefánika, zo slovensko-poľského pomedzia po II. svetovej vojne, my, občania maďarskej a nemeckej národnosti, obyvatelia rómskeho pôvodu, my, ľudia tejto obce prisťahovaní v 70-tych rokoch na sídlisko, či menšie náboženské a iné skupiny? Dá sa povedať, že v Lužnej žijeme, pracujeme a bývame ako jedna rozvetvená rodina. Hoci sme rôzneho národnostného, náboženského, politického a spoločenského zloženia, spája nás jedno, všetci sme rovnoprávni občania našej obce. Všetci tu máme rovnaké práva, ale i povinnosti.

Táto informačná brožúrka, jej texty a fotografie majú v prvom rade slúžiť nám, obyvateľom našej obce, pre poučenie, potešenie i povzbudenie do ďalšej aktivity pri správe vecí verejných, pri skrášľovaní a zveľaďovaní územia. A vám ostatným, ktorí sa s publikáciou stretávate náhodne, nech aspoň trochu priblíži našu obec. Nech vám niečo napovie o histórii i súčasnosti obce, o prírodných krásach, o historických i dnešných stavbách. Vy, ktorí práve čítate tieto riadky, vitajte teda v Dunajskej Lužnej. Pre všetkých, ktorí sa chystáte navštíviť našu obec, je adresovaný môj kresťanský pozdrav: Host' do domu, Boh do domu.

Nech vás teda všetkých, vážení hostia, milí spoluobčania, ktorí sme sa zišli na slávnosti 30. výročia spojenia našich troch obcí – pri príležitosti ktorej vychádza aj táto publikácia – sprevádza a ochraňuje ten, ktorého znak nosí aj naša obec – svätý Martin.

V Dunajskej Lužnej, 1. januára 2004.

Ing. Ladislav Cingel
starosta obce

1. januára 1974 sa na hornom Žitnom ostrove zlúčili tri samostatné obce, ktoré mali pôvodne nemecké a maďarské názvy: Nové Košariská (nem. Mischdorf, maď. Misérd; Jánošíková (nem. Schildern, maď. Dénesd; a Nová Lipnica (nem. Tartschendorf, maď. Torcs). Slovenské názvy dostali podľa prisťahovalcov, ktorí do obce prišli po vysídlení Nemcov a Maďarov z Košarísk-Priepasného, Terchovej a Veľkej Lipnice (dnes súčasť Poľska).

Rozsiahly archeologický výskum v posledných desaťročiach dokázal, že toto územie bolo osídlené od mladšej doby kamennej (3000 – 1900 pr.n.l.). Z doby železnej (7. – 8. st. pr.n.l.) bol v časti Nové Košariská preskúmaný (naposledy v roku 2002) kniežací mohylník – pohrebisko kalenderberskej kultúry (7. – 3. st. pr.n.l.). Doba rímska (1. – 4. st. pr.n.l.) je zastúpená nálezmi rímskych mincí. Stopy po osídlení germánskymi kmeňmi sa tiež našli na viacerých miestach Žitného ostrova. Germánsky kmeň Kvádov udržiaval čulé styky s rímskou kultúrou, o čom svedčia početné nálezy rímskej keramiky. Od 7. storočia n. l. sa na Žitnom ostrove nachádzajú aj stopy po Slovanoch, ktorí žili v 7. – 8. storočí v symbióze s Avarmi. V 8. st. sa stopy po Avaroch strácajú, kým stopy po Slovanoch sa množia. Zo 7. až 11. storočia zachytili archeológovia stopy po Slovanoch v 15 obciach nášho regiónu. Z 10. až 11. storočia sa našli aj stopy po maďarskom osídlení, najmä vo východnej časti Žitného ostrova.

Po páde Veľkomoravskej ríše sa pod náporom staromaďarských kmeňov menilo aj národnostné zloženie obyvateľstva. Tento proces sa urýchlil po tatárskom plienení v roku 1241, keď na vyľudnené územie prichádzali Nemci z alpských krajín. V 13. a 14. storočí bolo územie od Bratislavy po Šamorín osídlené do určitej časti Nemcami. Časť Nové Košariská sa prvýkrát uvádza v roku 1283 ako Mysser, časť Jánošíková v roku 1258 ako Dyenis, časť Nová Lipnica v roku 1230 ako Torcs.

V 13. storočí vznikli v prvých dvoch obciach už aj katolícke kostoly. V súpise farností, ktoré odviekli v roku 1302 pápežský desiatok, sa spomína aj farnosť Misser. Kostol bol zasvätený sv. Martinovi. Bol synom rímskeho dôstojníka a narodil sa v roku 316 alebo 317 v rímskom tábore Sabaria (dnes Szombathely). Neskôr sa stal biskupom vo francúzskom meste Tours.

Obyvatelia sa živili predovšetkým poľnohospodárstvom, chovom dobytká a rybolovom. Vidieť to aj z urbáru, ktorý sa zachoval z roku 1768. Pôdu postupne kultivovali. Staváním hrádzí zamedzovali povodniám, tvoreniu početných blúdiých ramien Dunaja a zamokreniu pôdy.

Na rozvoj obce v 16. storočí negatívne vplývali turecké výboje a prechody vojsk jednej či druhej strany. Podobne tomu bolo aj v 17. storočí, keď sa cez naše územie prehnaní udalosti súvisiace s protihabsburskými stavovskými povstaniami.

Skutočnosť, že obec Dénesd (Jánošíková) od roku 1258 patrila kláštora benediktínov na Hore sv. Martina (Panonhalma) mala významný vplyv na hospodársky, kultúrny a náboženský rozvoj celého blízkeho okolia. Mischdorf (Nové Košariská) mal v 17. a 18. storočí charakter trhového mestečka.

Vo všetkých častiach žilo národnostne i nábožensky zmiešané obyvateľstvo. V dnešnej časti Nové Košariská a Nová Lipnica prevažovalo nemecké a evanjelické a. v. obyvateľstvo, v časti Jánošíková zase maďarské a katolícke. Náboženským centrom oboch vyznaní však bola dnešná časť Nové Košariská, pretože tu sa nachádzal katolícky farský kostol sv. Martina (v roku 1854 vyhorel a farským sa stal dovtedy pútnický chrám v časti Jánošíková) i evanjelický chrám z roku 1814. Dovtedy patrili evanjelickí veriaci pod farnosť v Šamoríne. Podľa vizitácie z roku 1634 boli všetci nemeckí obyvatelia Mischdorfu evanjelikmi a. v. Prvých kazateľov do zboru si pozývali z Viedne.

Od 18. storočia sa v časti Nových Košariskách postupne začínajú usadzovať Rómovia. Venovali sa kováčskym prácam a výrobe kincov.

Po druhej svetovej vojne došlo k vysídleniu časti nemeckého a maďarského obyvateľstva a príchodu slovenských rodín na uvoľnené hospodárstva. Po výstavbe sídliska a individuálnej bytovej výstavbe dochádza v poslednom období k zvýšeniu národnostnej, náboženskej i rasovej pestrosti obyvateľstva.

KNIEŽACIE MOHYLY

Naša obec je známa v európskej archeológii významných mohylovým pohrebiskom zo staršej doby železnej, z obdobia 700 – 550 pr.n.l.

Komplexným archeologickým výskumom v časti Nové Košariská bola systematicky preskúmaná mohylová nekropola so žiarovým spôsobom pochovávaní s centrálnym hrobom v zemnej mohyle. Pohrebnú výbavu tvoril veľký počet hlinených nádob. Keramika sa vyznačuje bohatým umeleckým prejavom. Kovové predmety sa zachovali len vo veľmi malom množstve.

Z dovtedy preskúmaných mohýl boli prvý raz sprístupnené verejnosti unikátne nálezy na Svetovom kongrese archeológov v roku 1966. Výsledky výskumu sú podrobne zdokumentované v publikácii: M. PICHLEOVÁ: *Nové Košariská – Kniežacie mohyly zo staršej doby železnej*, SNM, Bratislava 1969.

V roku 2002 obec v spolupráci so SNM – Archeologickým múzeom v Bratislave pokračovala v záchrannom archeologickom výskume v katastri Nových Košarísk. Výskum priniesol dôležité poznatky o osídlení v tejto lokalite. Podarilo sa zachytiť časť sídliska a rozšíriť tak znalosti o osídlení súvisiacom s mohylníkmi ako pohrebiskom elity vtedajšej spoločnosti, ako aj poznatky o konštrukcii tkáčskych stavov. Výskum naznačil možnosti ďalších objavov v našej obci.

V januári 2004 bola v našej obci otvorená stála expozícia HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ OBCE, ktorá návštevníkom umožňuje komplexnejšie sa oboznámiť s minulosťou a súčasným životom obce.

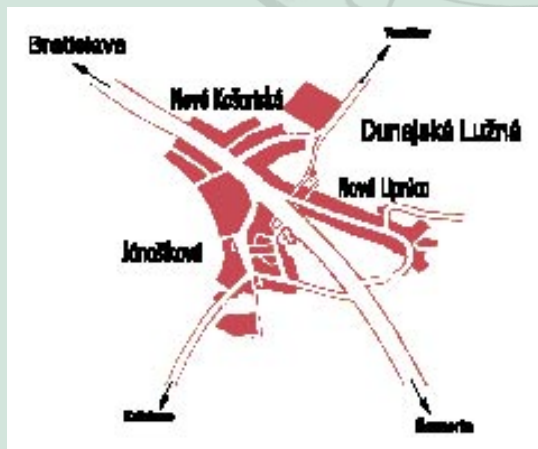

Poloha a rozloha

Obec Dunajská Lužná je súčasťou vyššieho územného celku Bratislavského samosprávneho kraja. Rozprestiera sa 15 km juhovýchodne od centra Bratislavy po oboch stranách štátnej cesty E 575, ktorá spája Bratislavu s Komáromom. Železničná stanica Nové Košariská je vzdialená od stredu obce 1,5 km. Rieka Dunaj a vodná zdrž Čunovo, horná časť vodného diela Gabčíkovo, je od zastavanej plochy obce vzdialená 3-4 km. Katastrálne územie jednej časti obce, Nových Košarísk, siaha až po koryto Dunaja. Pozdĺž juhozápadnej časti obce sa tiahne ochranná protipovodňová hrádza.

Katastrálne územie obce tvoria tri katastre: kataster Jánošíkova s výmerou 1150,73 ha, kataster Nová Lipnica s výmerou 511,07 ha a kataster Nové Košariská s výmerou 1033,48 ha. Katastrálne výmera obce spolu je 2695,28 ha, z toho zastavanej plochy je 147,11 ha.

Zemepisná poloha obce je $48^{\circ}15'$ severnej zemepisnej šírky a $17^{\circ}15'$ východnej zemepisnej dĺžky.

Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v máji 2001 mala obec 2932 obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt, z toho 1535 žien a 1397 mužov.

Národnosti v obci

slovenská	2640	(90,04 %)
maďarská	196	(6,68 %)
česká	32	(1,09 %)
nemecká	17	(0,57 %)
rómska	10	(0,34 %)
poľská	5	(0,15 %)
rumunská	3	(0,11 %)
srbská	1	(0,05 %)
chorvátska	1	(0,05 %)
neuvedená	27	(0,92 %)

Náboženské vyznanie

katolíci	71,0 %
evanjelici a. v.	8,8 %
ostatné vyznania	2,9 %
nezistené	2,4 %
bez vyznania	14,9 %

Pri sčítaní obyvateľov v roku 2001 bolo v obci 532 detí a žiakov základnej školy, 188 študentov, 1704 ekonomicky činných obyvateľov a 508 nepracujúcich dôchodcov. 760 obyvateľov uviedlo úplné stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou a 410 obyvateľov vysokoškolské vzdelanie.

V decembri 2002 bol do evidencie obyvateľov zapísaný tritisíce občan obce. K 31. 12. 2003 má obec 3052 obyvateľov, z toho 1601 žien a 1451 mužov. Priemerný vek je 37,2 rokov.

V obci je 856 trvale obývaných domov a bytov, v ktorých žije 1043 rodín.

Obec sa rozprestiera na rozľahlej Podunajskej nížiny v západnej časti Žitného ostrova na mladom úrodnom vale Dunaja v nadmorskej výške 127 – 129 m nad morom. Rovinatý chotár a úrodné pôdy vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva. Poľnohospodárska pôda má rozlohu 2407,68 ha, z toho ornej pôdy je 2314,89 ha, záhrad 54,21 ha, ovocných sádov 28,64 a trávnatých porastov 9,94 ha.

Lesné pozemky majú rozlohu 51,56 ha, vodné plochy 29,74 ha a ostatné plochy 84,94 ha. V chotári obce sú z voľne žijúcej zveri zastúpené najviac zajace, bažanty, jarabice, srnčia zver a vodné vtáctvo. Vodné plochy Malá voda a Piesková jama sú využívané na lov rýb a rekreáciu.

Odlesnený chotár tvoria mladšie trefohorné pestré íly, piesky a štrky s mocnou vrstvou riečnych usadenín. V chotári obce sú čiernozemné a nivné pôdy. Do územia obce okrajovo zasahuje prírodná rezervácia Dunajské luhy.

V zastavanej časti obce sú vybudované tri parky. Najstarší je Štefánikov park, ktorý budovali občania Nových Košarísk v 50-tych rokoch minulého storočia. Po oboch stranách parku je vysadené stromoradie líp. Druhý park pri kaplnke

Pomáhajúcej Matky Božej a obecnom erbe tvoria staré agátové stromy a okrasné kríky vysadené v roku 1995 pri uvedení obecných symbolov do používania. Najmladší park je pri katolíckom kostole v časti Jánošíková, ktorý bol vybudovaný v roku 1997. Jeho dominantou je fontána.

Územie obce patrí k suchej a najteplejšej časti Slovenska. Priemerné ročné zrážky za ostatných 20 rokov boli cca 500 mm. Podnebie je vnútrozemské. Vyznačuje sa miernymi, krátkymi zimami s teplotami do -15°C a teplými suchými letami s teplotami až do 36°C . Obec patrí k najveternejším nížinatým územiám Slovenska, úplne bezveterných dní počas roka býva pomerne málo.

Životné prostredie je i napriek blízkosti rafinérie Slovnaft prijateľné. Dôkazom toho je, že priemerná kyslosť dažďovej vody, podľa výskumov žiakov ZŠ v rokoch 1994-1996, mala hodnotu pH 5,5 – 6. Hodnoty menšie ako pH 5 sú už ukazovateľom kyslého prostredia.

V minulosti boli v obci nemecké a maďarské národné školy. V roku 1945 bola v obci zriadená slovenská národná škola, neskôr plnoorganizovaná základná škola. Od roku 1946 bola v obci i materská škola a od roku 1990 i základná umelecká škola.

Od 1. júla 2002 sa obec stala zriaďovateľom materskej školy, základnej školy, základnej umeleckej školy a školskej jedálne s vývarovňou.

Materská škola je v troch budovách, ktoré sú v jednotlivých častiach obce. Počet detí navštevujúcich materskú školu sa pohybuje od 90 do 95.

Areál základnej školy tvoria dve budovy pre školské aktivity, telocvična a budova školskej družiny. Školu navštevujú okrem žiakov Dunajskej Lužnej i žiaci mikroregiónu Pridunajsko z obcí Kalinkovo, Rovinka, Miloslavov a Hamuliakovo. Počet žiakov sa pohybuje v rozpätí od 330 do 350. Škola má vytvorenú počítačovú triedu s prístupom na internet, ktorá je v mimovyučovacom čase prístupná aj verejnosti. I školskú telocvičňu v mimovyučovacom čase využívajú športovo-telovýchovné oddiely, záujmové združenia a široká verejnosť.

Základná umelecká škola má sídlo v jednej z budov základnej školy. Každoročne ju navštevuje 180 žiakov z mikroregiónu Pridunajsko. Žiaci sa vyučujú v štyroch odboroch: hudobnom, tanečnom, literárno-dramatickom a výtvarnom.

Školská jedáleň a vývarovňa je v budove školskej družiny v areáli základnej školy. Zabezpečuje stravovanie žiakov ZŠ, MŠ, ale i dôchodcov a zamestnancov v obci.

Pre obec je príznačný bohatý kultúrno-spoločenský život, ktorý v súčasnosti zastrešuje obecný kultúrny a športový klub. Kultúrno-spoločenské podujatia, uskutočňované v miestnom kultúrnom stredisku, na štadióne, v katolíckom a evanjelickom kostole, v galérii rezbárskeho umenia, majú bohatú tradíciu.

Miestne kultúrne stredisko je zariadením, v ktorom sa sústreďuje kultúrno-spoločenské dianie a krúžková činnosť. Bolo postavené v rokoch 1959-1960. Súčasťou kultúrneho strediska je obecná knižnica a posilňovňa pre mladých, ktoré sú umiestnené v bývalom klube mládeže v časti Nová Lipnica.

V roku 1997 obnovila svoju činnosť dychová hudba Lužanka, ktorá je organizačne začlenená do miestneho kultúrneho strediska.

K informovanosti občanov veľkou mierou prispieva obsažný informačný Spravodaj, ktorý obec bezplatne vydáva pre občanov už od roku 1992.

Na kultúrno-spoločenskom živote obce a príprave kultúrnych podujatí sa okrem škôl podieľajú i záujmové organizácie, občianske združenia, politické strany a rôzne záujmové útvary.

Záujmové organizácie:

Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu
Miestny odbor Matice slovenskej
Poľovnícke združenie Úsvit pri Dunaji
Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov 6-37
Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov 6-38
Základná organizácia Zväzu chovateľov poštových holubov
Miestna organizácia Karpatonemeckého spolku
Kováčsky cech
Viktória šport tím
Spolok priateľov historických vozidiel

Neziskové mimovládne organizácie a spolky:

Základná organizácia Slovenského zväzu žien
Miestny spolok Slovenského červeného kríža
Základná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku

Občianske združenia:

Komunitné environmentálne združenie Dunajská Lužná
OMAPO – občianske združenie
Občianske združenie Liga proti rakovine plus
Združenie detí a mládeže Ostrov
Občianske združenie ZRPŠ pri ZŠ
Občianske združenie ZRPŠ pri ZUŠ
Občianske združenie Federácia rodín za svetový mier
Klub Slovenského misijného hnutia

Politické strany:

Klub kresťansko-demokratického hnutia
Základná organizácia Strany demokratickej ľavice

Záujmové združenia:

Spevácky zbor Archa
Spevácky zbor Ekumena
Dychová hudba Lužanka
Divadelno-tanečný súbor Ohníček
Súbor mažoretiek
Mládežnícky zbor Domingo
Detský spevácky súbor Lupienok

Kalendár pravidelných podujatí v obci:

1. Víťanie Nového roka ohňostrojom na športovom štadióne – 1. januára o 00.30 hod.
2. Detský karneval – posledná fašiangová nedeľa v MKS
3. Babský ples a pochovávanie basy – posledný fašiangový deň – utorok v MKS
4. Stavanie mája spojené s veselickou – 30. apríla na futbalovom štadióne
5. Športový deň pre deti – 1. mája za hrádzou
6. Vlastenecká pochôdzka po slovenskom juhu venovaná výročiu tragickej smrti M. R. Štefánika, zastávka v Dunajskej Lužnej pri evanjelickom kostole – prvá májová sobota alebo nedeľa
7. Celooberné oslavy Dňa matiek – druhá májová nedeľa v MKS
8. Preteky v streľbe na asfaltové holuby – za hrádzou
9. Medzinárodná jazda veteránov – koniec mája pri pizzerii
10. Oslavy dňa detí spojené s váňaním mája a veselickou na futbalovom štadióne – 31. mája, 1. júna
11. Púte k Milostivej soche Panny Márie – Madone Žitného ostrova so slávnostnými omšami v slovenskom, nemec-kom a maďarskom jazyku – víkend po 15. auguste v ka-tolíckom kostole
12. Výstava ovocia a zeleniny spojená s ochutnávkou bur-čiaku – druhá septembrová sobota alebo nedeľa v MKS
13. Beh Terryho Foxa – október v Štefánikovom parku
14. Dunajskolužnianske trhy spojené s ukážkami tradič-ných remesiel a hodovými slávnosťami v časti Nové Košariská – október
15. Oslavy sv. Martina – patróna farnosti a výročia uvede-nia obecných symbolov do používania – 11. novembra v MKS
16. Oblastná výstava poštových holubov – december v MKS
17. Tradičné vianočné posedenie dôchodcov
28. – 30. decembra v MKS

V obci sú zriadené dve zdravotné centrá. Jedno je v časti Jánošíková v priestoroch bývalého kláštora. Tu sa nachádza ordinácia obvodného lekára a lekáreň Vademecum. Druhé centrum je v priestoroch administratívnej budovy Poľnohospodárskeho družstva Úsvit v Dunajskej Lužnej. V týchto priestoroch je umiestnená detská obvodná ambulancia, zubná ambulancia a ambulancia pre gynekologicko-pôrodnícku starostlivosť. Ďalšia zubná ambulancia je zriadená v budove bývalého zdravotného strediska v časti Jánošíková a v priestoroch základnej školy sa nachádza zubná ambulancia pre školskú mládež.

V časti Nová Lipnica je Detské rehabilitačné centrum – TETIS, s.r.o., ktoré poskytuje komplexnú fyziatricko-rehabilitačnú starostlivosť pre deti. V centre sú zriadené aj dve ambulancie, fyziatricko-rehabilitačná a psychologická, pre deti a dospelých.

Stredom obce vedie komunikácia európskeho významu. Je to štátna cesta č. 63 a európska cesta E 575 spájajúca Bratislavu – Šamorín – Dunajskú Stredu – Komárno s Maďarskom. Prechádza ňou množstvo osobných i nákladných automobilov v ranných hodinách (medzi 7,00 a 8,00 hodinou priemerne 88 za 5 minút) smerom do Bratislavy a v popoludňajších hodinách opačným smerom, čo bráni bezpečnému prechodu chodcov z jednej strany cesty na druhú. Z tohto dôvodu obec v roku 2001 zabezpečila vybudovanie tlačidlového semaforu v časti komunikácie, kadiaľ prechádza najviac chodcov.

Obec má veľmi dobré dopravné spojenie do Bratislavy a Šamorína, kam obyvatelia odchádzajú do práce a študenti do škôl. Cez obec prechádza 86 autobusových spojov, ktorými možno cestovať do Bratislavy, Šamorína, Dunajskej Stredy, Gabčíkova, Miloslavova a pod. V obci je zriadených 6 autobusových zastávok. Železničná stanica Nové Košariská na trati Bratislava – Komárno je od stredu obce vzdialená 1,5 km. Železničná doprava je obyvateľstvom využívaná minimálne.

Celá oblasť športu, telovýchovy a turistiky v obci je organizačne začlenená do Obecného kultúrneho a športového klubu (OKŠK). Klub podporuje, organizuje a propaguje akcie a podujatia v oblasti športu, športové súťaže a telovýchovné aktivity. Celkový počet organizovaných športovcov presahuje počet 400.

V súčasnosti sú v OKŠK tieto oddiely:

futbalový – 5 družstiev a oddiel ZRTV – starí páni

tenisový – 2 družstvá

stolnotenisový – 2 družstvá

hokejbalový

bikrosový

krúžok bikrosu, lukostreľby a streľby

Futbalový oddiel seniorov v roku 2002 postúpil do III. ligy a udržiava si v nej dobrú pozíciu. V obci je čulý futbalový život podporovaný sponzormi a bohatou návštevnosťou na futbalových zápasoch.

OKŠK spravuje futbalový štadión s klubovňou a novo-vybudovaným občerstvovacím zariadením, v ktorom je otvorený ŠPORT PUB. V správe OKŠK je i futbalová jama a 3 tenisové dvorce pri futbalovom štadióne.

Okolité prostredie umožňuje venovať sa rekreačným športom všetkým obyvateľom i návštevníkom. Možnosti sú v oblasti plávania, windsurfin-gu, cyklistiky, bikrosu, letec-kého modelárstva, bežeckého lyžovania...

Prírodné pomery žičili poľnohospodárskej produkcii už od usadenia prvých obyvateľov. Po vysušení močiarov sa pôda začala využívať ešte intenzívnejšie – na hospodárstvach rodinného charakteru. Roľnícke družstvá boli v pôvodných troch obciach založené v rokoch 1950-51. V roku 1960 sa zlúčili do Jednotného roľníckeho družstva Úsvit pri Dunaji. V roku 1973 sa k nemu pripojili i roľnícke družstvá v okolitých obciach v Alžbetinom Dvore, Hamuliakove, Kalinkove, Rovinke a Miloslavove. Spolu obhospodarovalo takmer 5000 ha pôdy. Hlavnými plodinami boli jačmeň, pšenica, kukurica. V živočíšnej výrobe sa družstvo zameriavalo na výrobu mlieka, hovädzieho a bravčového mäsa.

V súčasnosti obhospodaruje 3779 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 3753 ornej. Má 338 členov, z toho 190 pracujúcich a 148 nepracujúcich dôchodcov.

V obci existujú aj ďalšie spoločnosti pôsobiace v oblasti pestovania ovocia, zeleniny, chovu hospodárskych zvierat alebo spracovania poľnohospodárskych či potravinárskych produktov.

Kováčske remeslo má v obci takmer tristoročnú tradíciu. Predchádzajúce generácie ho prenášali na svojich potomkov až do súčasnosti. V minulosti kováči podkúvali kone, vyrábali kince, cvočky, náradie pre roľníkov, výrobky pre stavebné, železničné a strojárske firmy. V druhej polovici 20. storočia obohatili kováčsku výrobu o prvky umeleckého kováčstva a zámočníctva.

Výrobky kováčov z našej obce zdobia mnohé historické a kultúrne pamiatky na Slovensku i v zahraničí. Spod rúk tunajších majstrov vyšli diela ako napr. brána Grassalkovičovho paláca (sídlo prezidenta SR) či zábradlie na Michalskom moste v Bratislave. Prácu našich kováčov poznajú v Taliansku, Francúzsku, Rakúsku, Belgicku, Nemecku, Maďarsku, Čechách, USA, Kanade i v Austrálii.

V obci je takýchto kováčskych dielní niekoľko, majú dlhú tradíciu a zamestnávajú viacero miestnych občanov.

V roku 1999 bol na Námestí sv. Martina otvorený kováčsky dvor Hefaiston (na mape č. 12) ako prvá stála expozícia umeleckého kováčstva na Slovensku prezentovaná pod holým nebom.

Motto

Ohnisko vo vyhni je žiara,
ktorá sprevádzala životom
našich predkov
a ktorá sprevádza aj nás.

Kaplnka sv. Martina

na mape (1)

Pôvodne sa na mieste terajšej kaplnky sv. Martina nachádzal farský kostol postavený asi v 12. – 13. storočí v gotickom slohu. V rokoch 1773-1774 bol prestavaný na barokový a po požiari v roku 1852 ostalo z neho len sanktuárium (miesto pri hlavnom oltári). Zo zvyškov sa stavebnými úpravami vybudoval malý kostolík nazývaný kaplnka sv. Martina. Patrí do zoznamu kultúrnych pamiatok Slovenska.

Rímsko-katolícky kostol

na mape (2)

Pôvodne bola na mieste súčasného kostola postavená koncom 13. storočia kaplnka či kostolík ako filiálka farského kostola sv. Martina. Išlo vlastne o susednú obec – Schildern alebo Dénesd. Bol zasvätený sv. Bartolomejovi a od roku 1647 plnil funkciu farského kostola. Nachádza sa tu vzácna socha Blahoslavennej Panny Márie. Keďže k nej putovalo veľa veriacich, pôvodný kostol bol už malý a opát Daniel Somogyi rozhodol postaviť väčší kostol v barokovo-klasicistickom slohu, ktorý v roku 1797 zasvätili Povýšeniu sv. Kríža.

Je zaradený do zoznamu kultúrnych pamiatok Slovenska.

Socha Panny Márie

Na hlavnom oltári pútnického kostola sa nachádza prastará drevená socha Blahoslavenej Panny Márie. Pravdepodobne pochádza zo zaalpskej talianskej oblasti. Mohla vzniknúť v 12. – 13. storočí. Sochu priniesli do obce benediktínski mnísi, keď utekali pred Turkami z kláštora Celldömölku v Maďarsku. Už v tomto kláštore preukazovali soche mimoriadnu úctu. Uctievali ju ako zázračnú, uzdravujúcu a pomáhajúcu. Po príchode do Dénešdu uložili sochu na vedľajší oltár v kostole sv. Bartolomeja apoštola, kde ju veriaci uctievali. Kostol však časom schátral a oltáru hrozilo rozpadnutie. Preto sochu Blahoslavenej Panny Márie uložili do skrine v sakristii. Tam si ju všimol kaplán Pavel Reidl. Dal ju premiestniť do svojho príbytku na fare a modlieval sa k nej. Tu ju pri návšteve fary náhodne objavili úradníci bratislavskej župy a požiadali farára, aby sochu verejne vystavil. Sochu Matky Božej premiestnili na hlavný oltár v predvečer sviatku Nanebovzatia Panny Márie 14. augusta 1749. V ten večer sa náhle uzdravila Mária Sofia Moiseliánová, obyvateľka Rovinky, ktorá bola už 11 týždňov vážne chorá a na smrť vychudnutá. I neskôr boli opísané nečakané uzdravenia a udalosti, ktoré možno označiť za zázraky. Preto ľudia, ktorí sem prichádzali, začali sochu Panny Márie vzývať ako „Pomáhajúcu Matku Božiu“. Jej povest' sa rozšírila natoľko, že si vyslúžila i pomenovanie Madona Žitného ostrova. Každý rok v prvý víkend po sviatku Nanebovzatia Panny Márie (15. augusta) sa k nej konajú púte, ktoré sú pre veriacich z blízkeho i širokého okolia skutočným sviatkom.

Evanjelický chrám a. v.

na mape (3)

Postavený bol v roku 1814 v klasicistickom štýle. Patrí k tzv. potolerančným kostolom (veriaci aj iného ako katolíckeho vyznania si v duchu tolerančného patentu Jozefa II. mohli stavať murované chrámy). Je postavený do šírky a má malú baňatú vežu. V chráme je pôvodná krstiteľnica v klasicistickom štýle. Je zaradený do zoznamu kultúrnych pamiatok Slovenska.

Zvonica

na mape (4)

Postavená v roku 1864 v neogotickom štýle. Sú v nej umiestnené dva zvony. V minulosti slúžila na ohlasovanie času, živelných pohrôm a pod. Do roku 1958 bola obkolesená latkovou ohradou – palisádou.

V roku 1992 bola stavba rekonštruovaná. Obec dala odliať nový zvon s nápisom S ÚCTOU K HISTÓRII ZVON ZHOTOVENÝ V ROKU 2002. Odliat ho Jozef Boráros zo Šamorína. Tento zvon nahradil jeden z pôvodných.

Bývalý kláštor sestier sv. Kríža

na mape (5)

Založený v roku 1908. Od roku 1945 bola v budove umiestnená základná a neskôr materská škola. V súčasnosti je tu ambulancia praktického lekára, lekáreň, sídlo mládežníckeho združenia Ostrov a materského centra Ostrovček.

Ochranná protipovodňová hrádza Dunaja

na mape (6)

Prvá fáza výstavby ľavobrežnej hrádze Dunaja je spojená s povodňou v roku 1876, keď boli miestne hrádze pospájané do súvislej línie, dlhej takmer 250 km. Jej šírka v základoch sa pohybuje od 25 do 30 m, v korune od 4 do 6 m, výška v závislosti od terénu dosahuje 3 až 5 m. Vybudovaním vodného Diela Gabčíkovo stratila hrádza v tejto oblasti funkciu, ale ostáva ako pozoruhodné dielo technickej vynaliezavosti a bola v r. 1995 vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

Novolipnický platan

na mape (7)

V apríli 1991 bol Okresným úradom životného prostredia vyhlásený za chránený strom s odhadovaným vekom 200 rokov.

Tristoročný dub

na mape (8)

V decembri 2002 bol Krajským úradom v Bratislave vyhlásený za chránený strom. Jeho vek sa odhaduje na 300 rokov, nachádza sa v areáli obecného úradu. V blízkosti bola v roku 1992 vysadená Lipa ústavy.

Prírodná galéria rezbárskeho umenia

na mape (9)

Nachádza sa v parku pri kaplnke. Začala sa budovať v roku 2002 ako stála expozícia prác slovenských rezbárov. Každoročne sa tu v letných mesiacoch koná rezbárske sympózium a vytvorené plastiky rozširujú stálu expozíciu. Zámerom je pozývať aj zahraničných účastníkov.

Motto:

I prerúbať,
o prerúbať sa do krásy
môj Bože...

A nožom krstený,
tvár samá drobná jazva,
pod údermi krásnie.
I sekerou...

M. Rúfus (Tesári)

Charitný domov

na mape (10)

V časti Nové Košariská bol v rokoch 1981 až 1983 postavený charitný domov, ktorý zabezpečuje komplexnú starostlivosť o rehoľné sestry na odpočinku z Kongregácie sestier dominikánok na Slovensku. Je postavený na ploche 2 151 m². Poskytuje ubytovanie pre 50 sestier.

Domovácke vzdelávacie centrum

na mape (11)

V roku 2003 bolo v obci otvorené vzdelávacie centrum, kde môžu bývať a vzdelávať sa chovanci detských domovov od 18 do 25 rokov. Centrum im má pomôcť osamostatniť sa a postaviť na vlastné nohy. Vybudovali ho mladí z detských domovov z celého Slovenska spolu s rovesníkmi z odborných učilíšť. Priebeh výstavby zabezpečovala nadácia DeDo. Obec bezodplatne poskytla pozemok.

Dôležité kontakty

Predvoľba pri medzimestských volaniach

02

obecný úrad	45980 228
pošta	45980 101
pobočka VÚB banky	45981 238
základná škola	45980 229
základná umelecká škola	45981 246
kultúrne stredisko OKŠK	45980 728
evanjelický a. v. farský úrad	45980 130
rímsko-katolícky farský úrad	45980 131

Pohostinsko-reštauračné zariadenia

Pizzeria San Marco	Hlavná ul.
Reštaurácia Rozembergová	Hlavná ul.
Bistro – cukráreň	Hlavná ul.
Bistro – lahôdky S ipos	Zámočnícka ul.
Maštaľ Pub	Košariská ul.
Reštaurácia Jánošík	Hlavná ul.
Pohostinstvo Zolo	Jánošíkovská ul.
Reštaurácia Martin	Jánošíkovská ul.
Šport Pub	v areáli štadióna
Presso R-M	Brezová ul.
Pohostinstvo Karl	Lipnická ul.
Reštaurácia Mango	pri jazere Malá voda

Základné údaje

Dunajská Lužná
okres Senec

www.dunajskaluzna.sk

počet obyvateľov: 3052 (k 31. 12. 2003)

Rozloha: 2695,28 ha

Nadmorská výška: 127 – 129 m n m.

Prvá písomná zmienka: 1230 (Torcs), 1258 (Dyenis), 1283 (Mysser)

Miestne časti: Jánošíková, Nové Košariská, Nová Lipnica

Zostavili: Mária Ducková-Adamcová, Peter Blaho

Spolupracovali: Ladislav Cingel, Ladislav Čisárik ml.,
Jozef Vozár, Otmar Tollár, Róber Rigó, Ladislav Mlynka,
Jozef Kundlák

Fotografie: Peter Blaho, Ján Jirků, Juraj Mertuš, Pavol Blaho,
Karol Chamuty, Mária Ducková-Adamcová

Grafický návrh a realizácia: Peter Blaho

Vydala: Obec Dunajská Lužná v januári 2004

Legenda

1 Kaplnka sv. Martina	11 Domovské centrum
2 Rímsko-katolícky kostol	12 Kováčsky dvor
3 Evičelický chrám a.v.	13 škola
4 Zvonica	14 cintorín
5 Bývalý kláštor	15 pošta
6 Ochranná hrádza	16 VUB banka
7 Novolipnický platan	17 futbalový štadión
8 Tristoročný dub	18 park M. R. Štefánika
9 Prírodná galéria	19 kultúrne stredisko
10 Charitný domov	20 mohylníky

